

Od Redakcji

O XI tomie czasopisma *FILOZOFIA I NAUKA*. *Studia filozoficzne i interdyscyplinarne*

doi: 10.37240/FiN.2023.11.1.1

XI tom czasopisma *FILOZOFIA I NAUKA. Studia filozoficzne i interdyscyplinarne* zawiera teksty poświęcone aspektom i implikacjom rewolucji komputeryzacyjnej, trzy teksty poświęcone filozoficznym problemom fizyki współczesnej i tekst o Platonizmie Galileusza, głównie, ale nie tylko według Ernsta Cassirera.

Pierwszy tematyczny zbiór tekstów pokazuje w formie lakonicznej (tekstów jest 5), ale przy tym wyrazistej i nawet esencjonalnej rozległość wpływów generowanych przez procesy komputeryzacji; zakres i głębię tych wpływów postuluje większość badaczy problematyki. Ogrom oddziaływań procesów i fenomenów komputeryzacyjnych na ludzki świat staje się zresztą truizmem nie tylko dla nich, ale dla każdego człowieka. Całość czynników „komputeryzujących” ludzki świat ma charakter globalnej rewolucji cywilizacyjnej, która transformuje większość aspektów ludzkiej egzystencji i instytucji, w tym – co nieoczekiwane i fundamentalne – subiektywną indywidualną świadomość i samoświadomość.

Filozofia ostatnich lat koncentruje badania rewolucji cyfrowej na jej najnowszym dojrzałym stadium (oczywiście nie sposób twierdzić, że jest to stadium finalne), to jest na sztucznej inteligencji oraz na wirtualizacji ludzkiego świata. Te dwa aspekty ery komputeryzacji transformują najgłębsze poziomy rzeczywistości, którą wytwarza i w jakiej żyje dzisiaj ludzkość, w tym przeobrażane są wartości, idee, środki wyrazu i interpersonalne interakcje; postulują to i badają między innymi autorzy tekstów w tym zeszycie *FILOZOFII I NAUKI*. W każdym razie traktowanie komputerów tylko jako maszyn liczących jest zapomnianym, nawet egzotycznym śpiewem przeszłości. Trzeba przy tym podkreślić, że nawet w czasach powstawania komputerów najbardziej wnikliwi wizjonerscy badacze przypisywali im funkcje szersze i głębsze niż tylko obliczeniowe – pojmowano je już wówczas jako zamienniki ludzkiego umysłu. Pokazują to B. Jack Copeland i Diane Proudfoot w rozprawie *Turing’s Wager?*

Rewolucja cyfrowa wkracza nawet do filozofii – nie tylko jako przedmiot jej dociekań (notabene fenomeny komputeryzacji stają się, dzień po dniu, jednym z najszerzej eksplorowanych obszarów filozofowania), ale także jako czynnik formujący jej nową postać i status; tę ideę wprowadza i objaśnia Peter Boituc w tekście *Philosophy as a Theory over Theories*. Filozofia komputeryzacji (nazwa ta jest w zamyśle szersza niż nazwa „filozofia informatyki”) jest dziedziną pionierską i *in statu nascendi* – nie tylko ze względu na swój przedmiot, ale również dlatego, że znajduje się w fazie wypracowywania odpowiednich dla siebie instrumentariów konceptualnych, pól problemowych, inspiracji oraz sieci koneksji, m.in. z logikami, z filozofią matematyki, z ontologią (np. w badaniu obiektów i światów wirtualnych), z filozofią społeczną, z filozofią człowieka i z filozofią kultury. Jest w obecnym stadium swego rozwoju dziedziną niejednorodną – konceptualnie, tematycznie i ze względu na czerpanie inspiracji z różnorodnych tradycji filozoficznych i w ogóle intelektualnych. Nie ma dotychczas zabiegów unifikujących rozmaite ujęcia problematyki komputeryzacji; niehomogeniczność może być jej stałą właściwością, związaną z jej specyfiką.

Ważnym elementem grupy rozpraw poświęconych problemom komputeryzacji jest tekst „Wprowadzenie do *Informatyki strategicznej* Andrzeja Targowskiego”. Autor eseju, Kazimierz Kowalski, przedstawia w nim w największym skrócie nadzwyczaj rozległe i ważne dzieło Andrzeja Targowskiego *Informatyka strategiczna* (Wydawnictwo Polskiej Akademii Umiejętności, Kraków, 2023, s. 915; książka ta najpierw ukazała się w języku angielskim). Autor eseju stwierdza, że książka Targowskiego „powinna stać się *Biblią Informatyki* w XXI w. Strategiczna informatyka jest monografią dziedziny informatyki w zakresie jej strategicznych fal rozwojowych i wyzwań postępu technologicznego oraz głównych, strategią-zorientowanych zastosowań w biznesie, służbie zdrowia, rolnictwie, edukacji i prywatnym domu.”

Małgorzata Czarnocka
redaktor naczelna FiN